

לשימוש משרדי

מבחן בעברית לכיתות ה' נוסח א'

שם התלמיד/ה _____

כיתה _____

שם ביה"ס _____

יישוב _____

קראו בעיון את כל הקטעים וענו בתשומת לב על כל השאלות.
בדקו שוב את תשובותיכם לפני מסירת המבחן.

לרשותכם שעה וחצי.

בהצלחה !

פרק 1

קראו את הקטע וענו על השאלות שאחרינו.

תחת כפות הנמר

על פי "בארץ לובנגולו מלך זולו", מאת נחום גוטמן

- (1) כך היה המעשה:
- שכבתי לנוח תחת אחד העצים ליד כפר אפריקני, עייף הייתי ונרדמתי מיד. תוך שינה הרגשתי כאילו מברשת חמה נוגעת בלחיי. פעם ופעמיים. נבהלתי. מתוך ניסיוני ידעתי כי אין לקפוץ בבהלה מתוך שינה בשעת סכנה. צריך לחשוב תחילה יפה על כל תנועה, אם כדאי לעשותה ואיך לעשותה. שכבתי בלי להתנועע. פקחתי קצה עין אחת. לא האמנתי למראה עיניי!
- (5) פקחתי קצה עין שנייה, להיווכח אם הראשונה לא טעתה. לא! אין כאן טעות. לא ייאמן! מעליי עמד נמר. נמר גדול עומד מעליי ונושף אל פניי.
- (10) בשעת סכנה חולפות המחשבות במוח מהר. ברגע אחד הספקתי לחשוב על מאה דברים ואחד. אבל איך לצאת מן המצר?
- זכרתי את המעשה בדוב, שלמדתי בבית הספר. מעשה בשני חברים שהיו מהלכים ביער והתנפל עליהם דוב. האחד ברח והאחר עשה עצמו כמת: לא נשם ולא הניע איבר. הדוב חשב אותו מת ועזבהו לנפשו. חשבתי: "לא מעורמה עשה כך אותו אדם, כי אם מִפְחָד חדל לנשום!" באין בררה עשיתי כך גם אני.
- (15) עבר רק רגע אחד אשר היה בעיניי כשנה. הנמר פסע מעל לגופי, שפסף את גופו באדמה כדי לפנות את האבנים הקטנות, ורבץ תחתיו. הוא הוציא את לשונו החוצה, כי היה צמא.
- (20) היה חם. זבובים זמזמו סביב.
- הנמר התחיל מְכַשֵּׁשׁ בזנבו כדי לגרש את הזבובים מעליו והעלה ענני אבק. האבק נכנס ישר לתוך אפי וגירה אותו להתעטש...
- מה לעשות?
- פקחתי שוב עין וראיתי את צדו הימני של אפי, את קצות נעליי, שמים כחולים - ובאמצע: את הנמר. תְּבַרְבֵּר כולו: צהוב וחום. בין כפותיו הרכות והגדולות מוטלת הבטן הלבנה. היא הייתה מלאה ונפוחה! זה היה רעיון
- (25)

הנחמה הראשון והיחיד: נמר שבע איננו מסוכן כל כך. חברי הצייד הראה לי צילומים של עדרי איילות וביניהן עמד אריה. האיילות לא ברחו והאריה לא שם אליהן לב, כי היה שבע. טורף שבע איננו מסוכן. אף החיות מבינות זאת.

(30) והנמר - רובץ לו ברחבות ורוטן לו בתוך בטנו.

והזנב!

הזנב פֶּשֶׁשׁ בדייקנות של שעון. וגלי האבק ישר - לאפי. החלטתי: לא להתעטש גם אם אתפקע, כי חיי תלויים בכך. לבי דפק כמו מקדח חשמלי.

פתאום נזדעזע כל גופי, כאילו התפקע...

(35) רק לאחר מעשה הבינותי מה קרה לי:

התעטשתי!

העטישה הייתה כמו רעם בשמים. האוזניים כאילו התפוצצו. נשארתי מוטל כאילו כדור פילח אותי.

מלא פחד, מוכן לקראת המוות, פקחתי עין... לתמהוני, הספקתי לראות רק את קצה זנבו של הנמר.

(40)

הנמר איננו!

קפצתי על רגליי מלא סקרנות. למה ברח הנמר?

שאלות:

1. בשורה 3 כתוב: "הרגשתי כאילו מברשת חמה נוגעת בלחי".
מה באמת קרה לְמִסְפָּר?

---

2. בשורות 15-16 כתוב: "... עשיתי כך גם אני". מה עשה הִמְסִפָּר?

המשיכו לעמוד הבא ←

3. מה למד המְסַפֵּר מהצילומים שהראה לו חברו הצייד (שורות 27-28)?

- (1) חיות טורפות אינן מסוכנות כשהן שְׂבָעוֹת
- (2) נמרים ואריות מעדיפים לטרוף איילות, ולכן אינם מסוכנים לבני אדם
- (3) בריחה מפני טורף עלולה להגביר את הסכנה
- (4) טורפים בעלי בטן לבנה אינם מסוכנים

4. בסוף הסיפור המְסַפֵּר הופתע.
מה הפתיע אותו?

5. המְסַפֵּר פחד מהנמר ולא ידע מה לעשות.
מה עזר לו להחליט איך לנהוג?

א.

ב.

6. בשורה 11 כתוב: "אבל איך לצאת מן הַמְצַר?"

א. היכן מופיעה המילה **מְצַר** במילון?

(1) לפני המילה **מהר**

(2) אחרי המילה **מהר**

ב. למילה **מְצַר** שלושה פירושים במילון.
מה הפירוש המתאים לסיפור?

(1) צרה, מצוקה

(2) רצועה צרה של יבשה

(3) מעבר צר בים

המשך המבחן בעמוד הבא.
הפכו דף והמשיכו במבחן.

פרק 2

קראו את הקטע וענו על השאלות שאחריו.

האקליפטוס

על פי "טעם של פעם", מאת מרדכי נאור

- (1) כאשר נערכו החגיגות לציון מאה שנים לעלייה הראשונה, הוזכר גם "עולה ותיק" מסוג מיוחד, שהגיע לארץ באותה תקופה בדיוק. הכוונה היא לעץ האקליפטוס. עץ זה, שאפשר לראותו כיום בכל אזורי הארץ - בחורשות, בחצרות הבתים ולאורך הכבישים - לא היה מוכר כלל בארץ עד סוף המאה ה-19. מולדתו היא אוסטרליה, שם הוא מצוי במאות מינים.
- (5)
- איך הגיע האקליפטוס לארץ? לא תאמינו - בדואר... מעשה בעורך דין אמריקני ושמו סְפּאפּוֹרְד, שהגיע לירושלים עם משפחתו וכמה ידידים בשנת 1881, והקים בעיר את "המושבה האמריקנית". לסְפּאפּוֹרְד היו ידידים בארצות שונות, שאֵתם נהג להתכתב. אחד מהם, שחי באוסטרליה, שלח לו בתוך מכתב כמה זרעים של עץ האקליפטוס, שכמותו יש רבים בארץ מגוריו. (10)
- סְפּאפּוֹרְד לא היה בטוח שירושלים מתאימה לגידול אקליפטוסים. על כן ירד ליפו, הגיע לבית הספר החקלאי "מקווה ישראל" ונתן את הזרעים לקָרְל נֶטֶר, מנהל המוסד. קָרְל נֶטֶר זרע את הזרעים, ולאחר זמן קצר היו לו כמה שתילי אקליפטוס. מן השתילים האלה צמחו רוב חורשות האקליפטוסים המצויות היום בארץ. (15)
- כשהחלו אנשי העלייה הראשונה להקים את מושבותיהם, "התאהבו" מיד בעץ האקליפטוס. הם גילו כי הוא נקלט בנקל, גָּדַל היטב גם בתנאי יובש וגם בעודף רטיבות, ובתוך שנים אחדות מגיע לגובה ניכר. מגזע האקליפטוס וענפיו אפשר להכין קורות לבנייה, והעץ ממהר לצמוח לאחר שכורתים את גזעו. גם הדבורים "מחבבות" מאוד את פרחי האקליפטוס, והן מייצרות ממנו דבש משובח. בני המושבות האמינו כי לאקליפטוס יש תכונות מרפא. רבים חשבו כי עלי האקליפטוס מטהרים את האוויר ולכן כדאי לנטוע עץ זה סמוך לבית. באותו זמן גם היה נהוג להציע למי שהתקשו בנשימה לנשום אדי מים רותחים שטבלו בהם עלי אקליפטוס. על כן נראה כי האקליפטוס בִּוְרָךְ במעלות רבות. (20)
- (25)
- אולם תרומתו הגדולה ביותר של האקליפטוס הייתה במאבק על ייבוש הַבְּיָצוֹת. לפני מאה שנה היו שטחים גדולים בארץ מכוסים בַּיָּצוֹת. בַּבְּיָצוֹת התרבו יתושי הקדחת ותקפו את התושבים שחיו בסביבה. כך קרה שבמושבות הראשונות (פתח תקווה, חדרה וייסוד המעלה), שהיו ליד בַּיָּצוֹת גדולות, כמעט כל התושבים חלו בקדחת, ורבים מתו מהמחלה. היה ברור (30)

שכדי להדביר את מחלת הקדחת צריך קודם כול לייבש את הפיצות. האקליפטוס "גויס" למשימה מפני שהוא יכול לגדול בתוך פיצה ולייבש אותה על ידי שתיית המים. לכן ניטעו אקליפטוסים בשטחי פיצה נרחבים, והם עזרו לייבש את הפיצות.

(35) במשך השנים ניטעו ברחבי הארץ מיליוני שתילים של אקליפטוסים, והם צמחו מאותם זרעים שהגיעו בדואר לפני יותר ממאה שנה.

שאלות:

1. בשורה 6 כתובה השאלה "איך הגיע האקליפטוס לארץ?". מה התשובה המתאימה לשאלה?

(1) מאוסטרליה

(2) לפני 100 שנה

(3) בתוך מכתב

(4) במאות מינים

2. בשורה 10 כתוב "כמותו". הכוונה היא: כמו -

(1) ספאפורד

(2) הידיד האוסטרלי

(3) עץ האקליפטוס

(4) הזרע של האקליפטוס

3. מה הנושא המרכזי של הפסקה השנייה (שורות 6-15)?

(1) איך הגיע עץ האקליפטוס לארץ ישראל

(2) למה התכתב עורך הדין האמריקני עם חברו האוסטרלי

(3) איך התחילה ההתיישבות בארץ ישראל

(4) איפה גדלים עצי האקליפטוס

המשיכו לעמוד הבא ←

4. בני המושבות סבלו באותה תקופה מבעיה חמורה.

א. מה הייתה הבעיה?

ב. כיצד פתרו את הבעיה?

---

5. מה קרה לפני מה?
סדרו את האירועים הבאים לפי הסדר שבו הדברים קרו, מ-1 (האירוע הראשון)
עד 3 (האירוע האחרון):

נערכו חגיגות לציון מאה שנים לעלייה הראשונה.

האקליפטוסים עזרו לייבש את הַבִּיצוֹת.

זרעי אקליפטוס הגיעו לארץ במכתב.

6. בשורה 17 כתוב: "האקליפטוס... גִּדֵּל היטב גם בתנאי יובש".

א. כתבו את המשפט הזה ברבים:

האקליפטוסים _____

ב. המילה גִּדֵּל היא מהשורש ג.ד.ל.
חֲפְּשׂוּ בקטע שלוש מילים נוספות מאותו השורש, והעתיקו אותן.

המשך המבחן בעמוד הבא.
הפכו דף והמשיכו במבחן.

פרק 3

לפניכם פתיחה של סיפור.
 כתבו המשך לסיפור ותנו לו שם.

שם הסיפור:

_____

ביום החם ביותר של החופש הגדול נפגשתי עם שאול. לפתע צלצל הטלפון. _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

המשך המבחן בעמוד הבא.
הפכו דף והמשיכו במבחן.

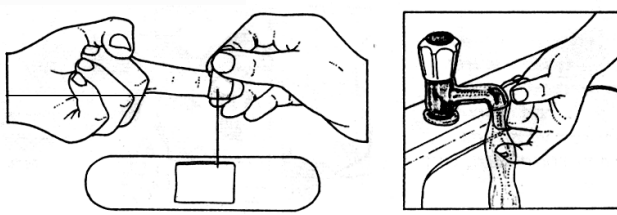
פרק 4

קראו את הקטעים הבאים וענו על השאלות שאחריהם.

עזרה ראשונה

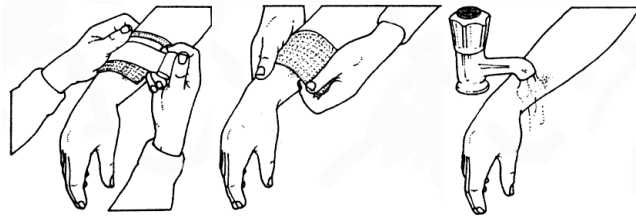
על פי "האנציקלופדיה של בריאות האדם - עזרה ראשונה", בעריכת פרופ' יהודה שינפלד

א. חתכים

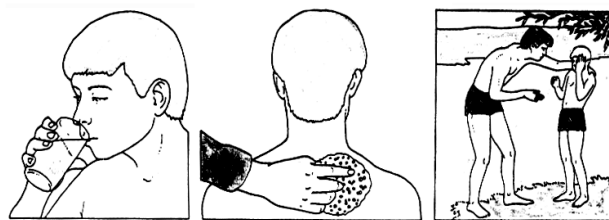
חתכים פשוטים יש לשטוף במים זורמים כדי לסלק לכלוך. אם אין הדימום נפסק במהירות, יש ללחוץ על החתך באצבע כדי לעצור את זרם הדם ולכסות באספלנית (פֶּלֶסְטֵר).

ב. שפשוף

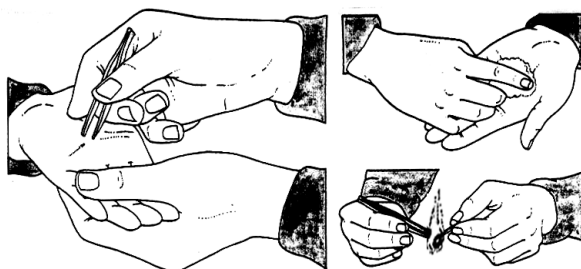
יש לשטוף את מקום השפשוף במים זורמים, לסלק כל לכלוך ולנקות את האזור בעדינות בצמר גפן. אם השפשוף גדול, יש להניח עליו תחבושת מחוּטָאת ולחזק אותה באספלנית.

ג. כוויית שיזוף

יש להעביר את הנפגע למקום מוצל וקריר ולהעביר על גופו מטלית טבולה במים קרים. יש להגיש לו שתייה רבה, ולמרוח משחה מתאימה על המקום הפגוע. אם יש בועות רבות, צריך לפנות לרופא.

ד. קוצים

יש לרחוץ את הפצע במים וסבון. יש לְחַטֵּא מְלֻקָּט (פִּינֶצֶטָה) על ידי העברתה בלהבה או על ידי טבילתה בחומר חיטוי. יש לתפוס את הקוץ בעזרת המלקטת המְחוּטָאת ולמשוך אותו החוצה. אם הקוץ נתקע עמוק מדי, יש לגשת למרפאה.

שאלות:

1. לפי קטע א', יש ללחוץ על חתך אם -

- (1) החתך גדול
- (2) מקום החתך מלוכלך
- (3) הדימום אינו נפסק
- (4) אין רופא בסביבה

2. מה תפקידם של הציורים המלווים את הקטעים?

- (1) ללמד ממה יש להימנע במקרי פגיעה
- (2) לקשט את הקטע
- (3) להראות את הפעולות שיש לעשות במקרי פגיעה
- (4) להוסיף שלבים בטיפול שאינם כתובים בקטע

3. מטרתם העיקרית של הקטעים היא ללמד על -

- (1) הגורמים לפציעות והדרכים למניעתן
- (2) הטיפול הראשוני בפציעות שונות
- (3) חשיבות הניקיון בעת הטיפול הרפואי
- (4) השימושים השונים באספלנית

4. האם, לדעתכם, ילדים צריכים ללמוד עזרה ראשונה? נמקו את דעתכם.

המשיכו לעמוד הבא ←

5. כתבו במילים את המספרים שבסוגריים.

רותי הכינה תיק עזרה ראשונה לטיול, ובתוכו שמה -

זוג מספריים (1) _____ אה? _____ ,

(5) _____ תחבושות,

(10) _____ פלסטרים,

(2) _____ בקבוקים של חומר חיטוי,

(3) _____ שפופרות של משחה להרגעת כוויות,

ופינצטה (1) _____ .
